

BIJLAGE V

Handreiking bestuurlijke sanctiemiddelen (versie mei 2009)

Handreiking bestuurlijke sanctiemiddelen

April 2013

INHOUD

1	INLEIDING	2
2	BESTUURLIJKE SANCTIEMIDDELEN	3
2.1	Last onder bestuursdwang	3
2.2	Last onder dwangsom	4
2.3	Intrekking van een vergunning	4
2.4	Bestuurlijke boete en bestuurlijke strafbeschikking	4
2.5	Keuze van sanctiemiddelen	5
2.6	Uitzicht op legalisatie	7
3	DE LAST ONDER DWANGSOM	8
3.1	Aan wie richten	8
3.2	Preventieve dwangsom	8
3.3	De hoogte van de dwangsom	8
3.4	De wijze van vastlegging van de dwangsom	10
3.5	De begunstigingstermijn	11
3.6	De omschrijving van de last	12
3.7	De formulering van de beschikking	13
3.8	Verbeuren, invordering en innen van de dwangsom	13
4	BESTUURSRECHTELIJKE HANDHAVING "RODE KLEURSPoor"	15
5	DWANGSOMHOOGTEN EN BEGUNSTIGINGSTERMIJN PER OVERTREDING	16
5.1	Algemene overtredingen milieu en brandveiligheid (diverse wetgeving)	16
5.2	Agrarische overtredingen	28
5.3	Overtredingen Rode Kleurspoor	30
6	REKENMODEL BEPALING DWANGSOMHOOGTE NIET PLAATSEN LUCHTWASSERS ...	33
6.1	Economisch voordeel niet plaatsen luchtwasser	33

1 INLEIDING

Op basis van artikel 7.2, vierde lid, BOR dient elke handhavingorganisatie een handhavingstrategie te hebben opgesteld. Binnen de provincie Noord-Brabant streven we zoveel mogelijk uniformiteit na in werkwijzen en uitvoeringsdocumenten. Zo ook de handhavingstrategie. Deze strategie bestaat uit diverse onderdelen, waaronder een op elkaar afgestemd bestuursrechtelijk en strafrechtelijk optreden en een stappenplan voor het optreden met verschillende scenario's naar gelang de ernst van de overtreiding en de urgentie waarmee dient te worden opgetreden.

Op dit moment wordt de geactualiseerde handhavingstrategie "Zò handhaven we in Brabant" vanaf 2010 door de Brabantse handhavingsorganisaties gehanteerd. Daarnaast is deze 'Handreiking bestuurlijke sanctiemiddelen', opgesteld om praktische handvatten te geven ten aanzien van de toepassing van bestuurlijke sanctiemiddelen, waarvan met name de last onder dwangsom. Daarom wordt hierin weinig aandacht besteed aan procedurele aspecten, toezicht en opsporing en handhaving van specifieke wetten, zoals de Wabo en de Waterwet. Opgemerkt wordt dat dit document slechts een handreiking betreft met enige richtinggevende voorbeelden. De casuïstiek en de daarbij behorende specifieke omstandigheden blijven altijd bepalend voor het vaststellen van de wijze van optreden. Handhaving blijft maatwerk.

Brabants alcohol- en horecasanctiebeleid

Het toezicht op de Drank- en Horecawet is per 1 januari 2013 overgedragen naar gemeenten. Ook voor de Drank- en Horecawet vormt de handhavingstrategie "Zo handhaven wij in Brabant" het kader waarbinnen gesanctioneerd wordt. Gezien het specifieke karakter en doel van deze wet is er voor gekozen het sanctioneren van overtredingen bij alcoholverstrekkers in een apart document uit te werken; het Brabants alcohol- en horecasanctiebeleid. Deze vindt u dan ook niet terug in dit document.

2 BESTUURLIJKE SANCTIEMIDDELEN

Met betrekking tot het optreden tegen overtredingen van regels bestaat de mogelijkheid gebruik te maken van een aantal bestuurlijke sanctiemiddelen:

1. De last onder bestuursdwang
2. De last onder dwangsom
3. Het intrekken van een vergunning
4. De bestuurlijke boete
5. De bestuurlijke strafbeschikking

2.1 Last onder bestuursdwang

Onder bestuursdwang wordt verstaan 'het feitelijk handelen door of vanwege een bestuursorgaan tegen hetgeen in strijd met de regels is gedaan, gehouden of nagelaten'. Bestuursdwang wordt toegepast, nadat de overtreder door het bevoegd gezag in de gelegenheid is gesteld om de overtreding en de gevolgen daarvan ongedaan te maken. Hiervoor wordt een last onder bestuursdwang uitgevaardigd. Indien de overtreder geen gevolg geeft aan de last, voert het bevoegd gezag de last zelf uit en verhaalt de kosten daarvan op de overtreder.

Bestuursdwang kan bij uitstek worden toegepast in de volgende situaties:

Er is sprake van een overtreding waardoor een acuut (milieu)bedreigende situatie is ontstaan. Het voortduren van een overtreding kan onherstelbare schade tot gevolg hebben.

(bijvoorbeeld: het constateren van een uitbreidende olieverontreiniging op het oppervlaktewater);

Bij acuut dreigende calamiteiten. Met name indien de overtreder in dergelijke situaties niet bereikbaar is (bijvoorbeeld bij XTC-afval of kadavers in of langs het water);

Indien de overtreder niet genegen of (financieel) niet in staat is om de overtreding ongedaan te maken, kan bestuursdwang een adequaat instrument zijn;

Het opleggen van een last onder dwangsom heeft niet het gewenste effect gehad (bijvoorbeeld bij een dreigend faillissement van de overtreder).

NB: de dwangsom moet in dat geval eerst worden ingetrokken voordat bestuursdwang kan worden toegepast

Een last onder bestuursdwang kan ook worden opgelegd als er nog geen overtreding plaatsvindt, maar het bestuursorgaan wel vermoedt dat een overtreding zal gaan plaatsvinden. Uit jurisprudentie blijkt dat indien er sprake is van klaarblijkelijk gevaar van een op zeer korte termijn te verwachten overtreding van een voorschrift, preventief een last onder bestuursdwang mag worden opgelegd.

2.2 Last onder dwangsom

Een dwangsom is de sanctie waarbij de overtreder per tijdseenheid, per overtreding of ineens een geldbedrag verbeurt, indien of zolang de overtreding voortduurt of de gevolgen daarvan niet ongedaan zijn gemaakt. Met het opleggen van een last onder dwangsom wordt, naast de plicht zich conform de voorschriften te gedragen, een voorwaardelijke plicht toegevoegd, namelijk die tot het betalen van een bedrag, indien de dwangsom wordt verbeurt. De beschikking bevat een last om de overtreding te beëindigen, voortzetting en herhaling te voorkomen en zo nodig de gevolgen ervan weg te nemen. Veelal zal daartoe een zogenaamde begunstigingstermijn worden gegeven. Een begunstigingstermijn is niet noodzakelijk indien de overtreder onmiddellijk tot naleving van de voor hem geldende verplichtingen in staat is. Dit doet zich bijvoorbeeld voor bij gedragingen die onmiddellijk beëindigd kunnen worden zonder dat daarvoor bijvoorbeeld technische voorzieningen moeten worden getroffen. Een preventieve dwangsom is ook mogelijk, deze wordt in paragraaf 3.2 behandeld.

2.3 Intrekking van een vergunning

Het ten aanzien van een vergunning bevoegde gezag kan de vergunning geheel of gedeeltelijk intrekken, indien niet overeenkomstig die vergunning is of wordt gehandeld, dan wel indien aan de vergunning verbonden voorschriften of regels niet worden nageleefd. Het bevoegd gezag mag pas tot intrekking overgaan nadat het de betrokkene de gelegenheid heeft geboden binnen een daartoe te bepalen termijn zijn handelen alsnog in overeenstemming te brengen met de vergunning. Als zelfstandig sanctiemiddel lijkt de intrekking weinig effectief. Je ontnemt hiermee immers iemands rechten maar je dwingt hiermee nog niet om iets te doen of na te laten. Het feit dat je de vergunninghouder een recht ontnemt geeft echter wel aan dat het een zware sanctie is. De rechter accepteert dan ook alleen in uitzonderlijke gevallen intrekking. Alleen als een bedrijf keer op keer in de fout gaat, kan een intrekking worden overwogen.

2.4 Bestuurlijke boete en bestuurlijke strafbeschikking

De Bestuurlijke boete en de Bestuurlijke strafbeschikking voor overlastfeiten zijn gelijkwaardig en zijn beiden geschikt voor de handhaving van veel voorkomende en overlastgevendende overtredingen in de publieke ruimte, zoals overtredingen van de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en (deels) de gemeentelijke Afvalstoffenverordening (ASV). De bestuurlijke boete en bestuurlijke strafbeschikking gelden voor de hele APV, behalve voor een klein aantal zwaardere overtredingen die gevaar opleveren en waarbij de politie bevoegd is om de orde te handhaven (zoals samenscholingen, ongeregelde heden, betogingen en demonstraties) of die sterk aan het strafrecht zijn gerelateerd. De instrumenten strafbeschikking en bestuurlijke boete kunnen niet beiden door gemeentelijke Boa's voor het optreden tegen dezelfde overtreding worden ingezet. Welk instrument door de gemeente ingezet wordt is afhankelijk van diverse factoren. De laatste tijd wint de strafbeschikking aan terrein, gelet op de praktische voordelen daarvan. Gemeenten zijn overigens niet verplicht één van beide instrumenten toe te passen. In 2009 is de Wet bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte en het bijbehoren-

de besluit in werking getreden. De bestuurlijke boete kan voor natuurlijke personen nooit hoger zijn dan 340 euro en voor rechtspersonen niet hoger dan 2.250 euro per overtreding. De meeste boetebedragen zijn landelijk vastgelegd.

Anders dan de benaming van de Wet OM-afdoening suggereert, kan op grond van deze wet ook aan bijvoorbeeld gemeenten, waterschappen en provincies de bevoegdheid worden verleend een strafbeschikking uit te vaardigen. Deze bevoegdheid wordt onder toezicht en binnen richtlijnen van het OM uitgeoefend. Eventueel verzet tegen de bestuurlijke strafbeschikking moet ingediend worden bij het OM. Het OM regelt via het CJIB ook de inning van de opgelegde bedragen. Bij AMvB is een lijst met overlastfeiten vastgesteld voor de gemeente. Hierbij is nauw aangesloten bij de feiten, aangewezen krachtens de Wet bestuurlijke boete overlast in de publieke ruimte. De gemeente krijgt een vergoeding voor door gemeentelijke boa's geschreven mini-processen verbaal ten behoeve van een bestuurlijke strafbeschikking voor overlastfeiten. Het rechtstreeks, zonder tussenkomst van de politie, en geautomatiseerde aanleveren van strafbeschikkingen door gemeenten bij het CJIB is mogelijk sinds 2010.

Op 1 mei 2012 is het Besluit OM afdoening gewijzigd. Vanaf deze datum hebben provincies de bevoegdheid om een bestuurlijke strafbeschikking op te leggen, niet voor overlastfeiten, maar voor ruim 300 aangewezen milieufeiten. Het is de bedoeling dat deze bevoegdheid geleidelijk over gaat naar de directeur RUD en dat de feitenlijst geleidelijk wordt uitgebreid. Ook de waterschappen hebben vanaf deze datum de bevoegdheid een bestuurlijke strafbeschikking uit te schrijven voor aangewezen milieufeiten en een aantal keurfeiten. Ook hier worden mini-processen verbaal uitgeschreven door Boa's die voor provincie of waterschap werken en wordt verzet behandeld door het OM en de inning verzorgd door het CJIB. Het OM heeft in april 2012 een richtlijn uitgevaardigd, waarin is aangegeven op welke wijze de bestuurlijke strafbeschikking voor milieu- en keurfeiten mag worden toegepast. Het is de bedoeling dat in de komende jaren de feitenlijst verder wordt uitgebouwd. Een bestuurlijke boete of strafbeschikking mag worden opgelegd naast of in plaats van bestuursdwang of dwangsom.

2.5 Keuze van sanctiemiddelen

Ingevolge de artikelen 122 Provinciewet, 125 Gemeentewet of 61 Waterschapswet en gelet op artikel 5:21, e.v., Algemene wet bestuursrecht zijn de provincie, gemeente en waterschappen bevoegd met bestuursrechtelijke handhavinginstrumenten op te treden, zoals de last onder bestuursdwang of onder dwangsom. Deze strekken ertoe de overtreding ongedaan te maken of verdere overtreding dan wel een herhaling daarvan te voorkomen. Het bestuursorgaan kan voor een last onder dwangsom kiezen indien het belang dat het betrokken voorschrift beoogt te beschermen, zich daartegen niet verzet. Kortom: de dwangsom mag niet worden gekozen als niet het risico mag worden aanvaard dat de overtreding ondanks de last onder dwangsom nog zou worden voortgezet of herhaald.

Het intrekken van een vergunning is een zwaar sanctiemiddel, waarvan toepassing slechts in uitzonderlijke gevallen door de rechter wordt geaccepteerd. Hierbij komt dat tengevolge van intrekking sec

overtredingen niet ophouden te bestaan, zodat vaak hiertegen alsnog moet worden opgetreden door middel van bijvoorbeeld het opleggen van een dwangsom. Het toepassen van bestuursdwang kan veel praktische complicaties opleveren. Het is vaak niet eenvoudig in te grijpen in de technische bedrijfsvoering van een overtreder, de afvoer van in beslaggenomen stoffen en producten kan complicaties opleveren en, bijvoorbeeld bij agrarische bedrijven, kan het optredende bestuursorgaan stuiten op strenge veterinaire regelgeving, waardoor toepassing van bestuursdwang worden gefrustreerd. Ten slotte dient bij bestuursdwang kostenverhaal achteraf plaats te vinden. Thans voorziet de wet ook hier in uitgebreide rechtsbescherming. Het kostenverhaal is dan ook complex, langdurig en de uitkomsten onzeker.

De aard van de overtreding kan, zoals gezegd, desalniettemin nopen tot het toepassen van bestuursdwang. Ingevolge de handhavingstrategie worden alle overtredingen verdeeld in drie categorieën, te weten acuut gevaar, dit is categorie 0, ernstige overtredingen, dit is categorie I en overige overtredingen, dit is categorie II. Bij acuut gevaar wordt geen gebruik gemaakt van een last onder dwangsom. Normaliter wordt hiervoor het middel van zeer spoedeisende bestuursdwang toegepast. Gelijktijdige toepassing van bestuursdwang en een last onder dwangsom ter zake van één en dezelfde overtreding is niet mogelijk. Samenloop met een bestuurlijke boete of strafbeschikking is wel mogelijk.

Van de herstelsancties is de last onder dwangsom nog steeds het meest populair. Derhalve is deze handreiking op dit sanctiemiddel toegespitst. De laatste jaren is er echter ook discussie ontstaan over de effectiviteit van de last onder dwangsom. De overtreder wordt keer op keer een termijn gegeven om orde op zaken te stellen en tegen zowel de last zelf als tegen de inning van een verbeurde dwangsom staat een hele reeks mogelijkheden tot bezwaar en beroep open, zodat het uiteindelijk heel lang kan duren voordat een overtreding feitelijk ongedaan gemaakt wordt. De trend is om hogere dwangsommen op te leggen en kortere begunstigingstermijnen te stellen. De last onder dwangsom ontdoet zich zo van het imago een 'soft' instrument te zijn. Verder wordt eerder gekozen voor een (parallele) strafrechtelijke aanpak. Nieuwe instrumenten met een strafrechtelijke inslag, zoals de strafbeschikking, hebben een hoog 'lik op stuk' gehalte. De verwachting is dat dit instrument leidt tot een beter nalevingsgedrag. De strafbeschikking is echter (nog niet) overal inzetbaar en leidt niet noodzakelijkerwijs tot het beëindigen van een overtreding. Verder zijn de boetes laag voor de wat grotere ondernemingen.

Meer handvaten voor de keuze uit bestuurlijke sanctiemiddelen zijn opgenomen in de Handhavingstrategie "Zo handhaven wij in Brabant".

2.6 Uitzicht op legalisatie

Een last onder bestuursdwang of onder dwangsom mag niet worden opgelegd als er concreet uitzicht op legalisatie is. Dit geldt eveneens voor intrekking. Ofschoon de bestuursrechter een beginselplicht tot handhavend optreden hanteert voor het bevoegde bestuursorgaan, hecht hij veel waarde aan de uitzondering daarop: concreet uitzicht op legalisatie. Voorwaardes zijn dat er, althans uitgaande van een vergunningplichtige inrichting of bijvoorbeeld vergunningplichtig bouwwerk, er een volledige aanvraag voorligt, waarvan op voorhand mag worden geoordeeld dat deze vergunbaar is. Van het bevoegde bestuursorgaan verwacht de rechter dat actief is onderzocht of er concreet uitzicht is op legalisatie, zodat van handhavend optreden moet worden afgezien.

Vooraf bij verwijtbaar handelen van de overtreder in de voorfase kan het, ook bij concreet uitzicht op legalisatie, wel geboden zijn strafrechtelijke instrumenten in te zetten, zoals de bestuurlijke strafbeschikking of een proces-verbaal op te laten maken ten behoeve van reguliere strafvervolgning. Dit betekent dat het bestuur, ten aanzien van eenzelfde overtreding, bestuursrechtelijk een pas op de plaats maakt en, tegelijkertijd, wel strafrechtelijke acties start.

3 DE LAST ONDER DWANGSOM

3.1 Aan wie richten

De last onder dwangsom kan alleen worden opgelegd aan de overtreder. Voorwaarde is dat deze het feitelijk en juridisch in zijn macht heeft de last uit te voeren of na te komen. Wie de overtreder is, is afhankelijk van de reactie van de wettelijke bepaling die wordt overtreden. Zo kan de eigenaar naast de huurder overtreder zijn, indien een voorschrift ook het laten gebruiken verbiedt. Gaat het om een inrichting, dan geldt in principe dat de houder van de vergunning in beginsel mag worden beschouwd als drijver van de inrichting. De vergunningvoorschriften zijn in elk geval tot hem gericht. Meestal is de drijver een rechtspersoon.

De Wabo maakt het mogelijk dat een last onder dwangsom tevens geldt voor de rechtsopvolger. Dit moet dan wel in het besluit zijn aangegeven. Op deze wijze wordt voorkomen dat door overdracht aan een ingezette bestuursrechtelijke handhavingsactie wordt ontkomen. Ook het kostenverhaal bij bestuursdwang en het innen van dwangsommen kan dan jegens de rechtsopvolger plaatsvinden.

3.2 Preventieve dwangsom

Een preventieve dwangsom kan worden toegepast als er nog geen overtreding plaatsvindt maar het bestuursorgaan, op grond van omstandigheden, stellig moet verwachten dat een overtreding zal gaan plaatsvinden. Jurisprudentie wijst uit dat, indien er sprake is van klaarblijkelijk gevaar van een op zeer korte termijn te verwachten overtreding en bij deze overtreding omgevingsbelangen aanmerkelijk zullen worden geschaad een preventieve last onder dwangsom mag worden opgelegd. De overtreding moet dan wel zo specifiek in beeld zijn dat de last scherp omschreven kan worden. Ook een preventieve last onder bestuursdwang kan worden opgelegd.

3.3 De hoogte van de dwangsom

Uit de regelgeving, literatuur en jurisprudentie kunnen de volgende criteria voor de bepaling van de hoogte van de dwangsom worden gedestilleerd:

Het vastgestelde bedrag dient in redelijke verhouding te staan tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsom. Dit is een standaardoverweging van de Raad van State.

De last onder dwangsom mag niet worden aangemerkt of materieel functioneren als strafsanctie. Ook mag geen rekening worden gehouden met eerder door overtreding behaalde winst. De hoogte van de dwangsom mag niet worden afgemeten aan de mate van belastendheid voor de overtreder.

Als een exploitant de dwangsom, gelet op de eigen financiële positie, niet zou kunnen betalen, mag dat geen reden zijn de hoogte daarvan neerwaarts aan te passen. Andersom, gaat het om

een exploitant, met grote financiële draagkracht, zoals meestal een groot bedrijf, dan mag dit wel een reden zijn de dwangsom op een hoger bedrag te bepalen, teneinde te bewerkstelligen dat de overtreding wordt beëindigd.

Bij het bepalen van de hoogte van de dwangsom moeten de kosten van beëindiging uitgangspunt zijn en mag niet worden uitgegaan van het bedrag dat gemoeid zou zijn met het beëindigen van de overtreding in het geval dat bestuursdwang wordt toegepast. Dit bedrag ligt veelal beduidend hoger dan het bedrag dat de overtreder zelf moet spenderen.

De hoogte van de dwangsom moet dus primair ingegeven zijn door de vereiste mate van financiële prikkeling om de overtreding te staken. De zwaarte van de overtreding is een indicatie voor de snelheid waarmee de overtreding ongedaan moet worden gemaakt, dus voor de lengte van de begunstigingstermijn. Bij het vaststellen van de hoogte van de dwangsommen, moet uitgegaan worden van de mogelijke *winst* die het in stand houden van de overtreding voor de exploitant oplevert, de *kosten* die gemaakt moeten worden om de overtreding te beëindigen en beëindigd te houden en de *milieuschade* die bij het voortduren van de overtreding kan ontstaan. Deze criteria moeten zowel worden toegepast op de bepaling van de dwangsom per tijdseenheid als de bepaling van het maximaal te verbeuren bedrag.

De bedragen mogen in geen enkel geval zo laag zijn dat het in stand houden van de overtreding lonend is voor de exploitant. Voor de kleinere bedrijven kunnen voorgenomen bedragen verlaagd worden en voor de grote inrichtingen verhoogd. Een rekensom kan zo een ondergrens voor de hoogte van de bedragen opleveren. De op te leggen dwangsom dient significant hoger te zijn dan winst plus kosten voor de overtreder, teneinde een voldoende prikkel tot het beëindigen van de overtreding te bewerkstelligen. Het maximaal te verbeuren bedrag zelf kan 'voldoende' hoog zijn, doch het bedrag per tijdseenheid, waarmee dit maximum wordt opgebouwd, zo laag dat de beëindiging van de overtreding niet voortvarend wordt aangepakt.

De dwangsom mag echter niet zo hoog zijn dat deze niet meer in een redelijke verhouding staat tot evenbedoelde winst, kosten en milieuschade. De Raad van State accepteert nog een toeslag van ruwweg 50% op de kosten van beëindiging. De dwangsom mag dus ook niet veel hoger zijn dan toereikend om de overtreder te bewegen conform te handelen. Of de overtreder de in te vorderen dwangsommen kan betalen is, zoals gezegd, niet relevant. Een onderzoek naar de financiële draagkracht van de overtreder is dan ook niet benodigd. Wel kan dit een overweging zijn om bestuursdwang toe te passen.

Vaak wordt het financiële voordeel indicatief berekend aan de hand van de winst welke wordt gedorven als de verboden activiteit wordt gestaakt. Vaak wordt vergeten dat ook veel vaste kosten worden 'terugverdiend' als de verboden activiteit wordt voortgezet. Bijvoorbeeld de huur of afschrijving van gebouwen, vaste personeelskosten en (een deel der) energiekosten. Bovendien kan het voldoen aan een last onder dwangsom, zeker op korte termijn, extra schade voor de overtreder met zich meebrengen.

gen. De vraag kan worden gesteld of bij de berekening mag worden uitgegaan van een normaal renderend bedrijf binnen de eigen branche of van de individuele financiële positie van het bedrijf. Voor het eerste is het meest te zeggen.

Ten slotte kennen de bedrijfseconomie en het fiscale recht een aantal definities van 'winst'. Over de fiscus gesproken; de inspecteur accepteert dat betaalde dwangsommen als bedrijfskosten worden opgevoerd en dus fiscaal aftrekbaar zijn. Bij de vaststelling van de hoogte van dwangsommen moet hier rekening mee worden gehouden.

Al met al is de bepaling van een dwangsom een complex gebeuren, waarover al gauw met de overtreder 'welles-nietes' spelletjes kunnen ontstaan. Hierbij heeft de overtreder altijd een kennisvoorsprong, welke hij niet snel met de handhavende overheid zal delen. Een berekening kan slechts indicatief zijn en pleegt gelukkig slechts marginaal te worden getoetst door de rechter, met name in die gevallen waarin de dwangsom mogelijk veel te hoog is. Ook de vraag of terecht is gekozen voor het middel dwangsom, is geen vraag die indringend door de rechter wordt getoetst. Soms zijn de door het bevoegd gezag in de laatste jaren opgelegde dwangsommen aan de lage kant gebleken, gelet op de trage reactie van de overtreder of zelfs het uitblijven daarvan. Na intrekking van een eerste dwangsombeschikking kan echter een nieuwe dwangsombeschikking worden genomen met een hoger bedrag indien blijkt dat van het eerdere opgelegde dwangsombedrag onvoldoende dreiging uitgaat om de overtreding te beëindigen.

Het verdient, gelet op het vorenstaande, in het geval er geen heldere berekeningsgrondslagen zijn te formuleren of te achterhalen, de voorkeur uit te gaan van forfaitaire maatstaven, bijvoorbeeld een factor maal de ingeschatte gederfde winst, na correctie voor fiscale effecten. Voor identieke overtredingen, onder gelijke omstandigheden moeten gelijke dwangsommen worden opgelegd. In een aantal gevallen kan gekozen worden voor standaardbedragen voor specifieke concrete overtredingen, zoals hieronder in hoofdstuk 5 is aangegeven. Dan hoeft de hoogte ook niet meer per geval te worden gemotiveerd en kan volstaan worden met verwijzing naar de lijst met standaardbedragen.

Concluderend wordt gesteld dat er geen duidelijke regels zijn om de hoogte van dwangsommen alsmede de eventueel daaraan verbonden maxima vast te stellen. Belangrijk is wel dat de vaststelling zo mogelijk gemotiveerd plaatsvindt, uitgaande van bovenstaande criteria.

3.4 De wijze van vastlegging van de dwangsom

Dwangsommen kunnen in de last op drie manieren worden vastgelegd, te weten op een bedrag ineens, of een bedrag per tijdseenheid waarin de last niet is uitgevoerd of op een bedrag voor iedere overtreding van de last. In de bouwwereld is een éénmalig bedrag meer gebruikelijk dan in de milieuwereeld. Daar moet meestal periodiek worden 'afgerekend' indien een overtreding voortduurt.

Bedrag ineens

Een bedrag ineens komt in aanmerking indien de overtreder éénmaal voor een bepaalde datum een bepaalde handeling moet verrichten, bijvoorbeeld het afbreken van een illegaal bouwwerk.

Per geconstateerde overtreding

Indien voorschriften bij herhaling kortdurend worden overtreden, zoals bijvoorbeeld het open laten staan van deuren en luiken, of het produceren van teveel geluid in de avonduren, ligt het voor de hand om de dwangsom te bepalen per geconstateerde overtreding. Worden meerdere voorschriften overtreden dan kan per voorschrift een dwangsom per overtreding worden opgelegd. Wel eist de rechter dat bepaald wordt dat per voorschrift per tijdseenheid nooit meer dan een bepaald bedrag wordt verbeurd. Anders zou bijvoorbeeld het zes maal op één dag constateren dat een luik open staat, leiden tot het verbeuren van hoge bedragen binnen een korte tijdsspanne, hetgeen in strijd moet worden geacht met de rechtszekerheid. Het lijkt aanvaardbaar, indien de overtreder steeds maar in herhaling valt, vast te leggen dat bij elke opvolgende constatering een hoger bedrag wordt verbeurd, teneinde naleving af te dwingen.

Per tijdseenheid

Een dwangsom per tijdseenheid komt aan de orde als er sprake is van een continuele overtreding van voorschriften. Bijvoorbeeld als voortdurend een emissienorm wordt overschreden of een opslag niet voldoet aan brandveiligheidseisen. Ook hier is een progressief tarief per tijdseenheid verdedigbaar, indien de overtreding al maar voortduurt.

Maximumbedrag

Indien een dwangsom per tijdseenheid of per overtreding van de last wordt opgelegd dient het bestuursorgaan een bedrag te noemen waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd. Dit is meestal zesmaal het bedrag dat per overtreding of per tijdseenheid wordt opgelegd. Bij 'hardnekkige' overtreders is tot 8 maal dit bedrag verdedigbaar, al moet dan wel worden afgevraagd of het instrument last onder dwangsom dan wel effectief is. Aan het vereiste van het aangeven van een maximumbedrag wordt in de rechtspraak strikt de hand gehouden. Dit geldt uiteraard alleen voor de dwangsom per overtreding en de dwangsom per tijdseenheid. Als de dwangsom op één bedrag ineens wordt bepaald, dan is daarmee tevens het maximum vastgesteld.

3.5 De begunstigingstermijn

Een dwangsom wordt pas verbeurd of bestuursdwang mag pas worden toegepast nadat de overtreder de gelegenheid heeft gehad zelf de geëigende maatregelen te treffen om de overtreding ongedaan te maken. Een uitzondering op deze eis vormen overtredingen welke per direct kunnen worden beëindigd en overtredingen welke nauwelijks bestuursdwang eisen. De begunstigingstermijn moet zo worden gekozen dat de overtreder voldoende tijd heeft om de overtreding ongedaan te maken of ongedaan te laten maken. De begunstigingstermijn moet concreet omschreven zijn. 'Zo spoedig

mogelijk' en dergelijke zijn niet toegelaten. De begunstigingstermijn moet zo kort mogelijk zijn, maar niet onredelijk kort. Dit betekent dat de begunstigingstermijn dient overeen te komen met de termijn waarbinnen het voor de overtreder fysiek, bij een voortvarende aanpak, mogelijk is de strijdigheid ongedaan te maken. Een voortvarende aanpak betekent dat sneller doorgewerkt moet worden dan bij reguliere uitvoering, vooral als de overtreding nogal wat, hinder, gevaar of milieuschade tot gevolg heeft. Wat betreft de mogelijkheden en restricties moet ook hier het bedrijf van de overtreder enige inspraak worden gegund. Een begunstigingstermijn is niet noodzakelijk indien de overtreder onmiddellijk tot naleving van de voor hem geldende verplichtingen in staat is. Dit geldt vooral als de last inhoudt dat een bepaalde gedraging moet worden nagelaten, zoals openstelling van een horeca-inrichting in de nachtperiode.

Een begunstigingstermijn mag korter zijn dan de termijn voor bezwaar en beroep. Indien er mogelijk op korte termijn concreet uitzicht op legalisatie ontstaat, mag de termijn hier niet aan worden gekoppeld. De begunstigingstermijn moet altijd zijn ingegeven door de periode die minimaal benodigd is voor het ongedaan maken van een overtreding. De suggestie mag niet ontstaan dat de overtreder het recht krijgt om 'nog even door te gaan'. Hierbij moet ook bedacht worden dat bij een voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom in feite ook al een begunstigingstermijn is gegeven, waarmee een eventuele eerdere gedoogsituatie is afgebouwd. Een begunstigingstermijn kan achteraf, bij afzonderlijke beschikking, worden verlengd. Dit ligt bij overmachtsituaties in de rede. De overtreder kan immers afhankelijk zijn van bijvoorbeeld weersomstandigheden of van medewerking van derden, zoals het leveren van materialen of diensten of het geven van toestemming, bijvoorbeeld een omgevingsvergunning voor bouwen of slopen. De periode voor interne besluitvorming binnen het bedrijf van de overtreder mag echter maar slechts een beperkte invloed hebben op het bepalen van een begunstigingstermijn.

3.6 De omschrijving van de last

Een last moet gericht zijn op het beëindigen van een overtreding, op het herhalen ervan te voorkomen en op het ongedaan maken van de gevolgen ervan. Een last is een zo concreet mogelijk geformuleerde opdracht aan de overtreder. Het bestuursorgaan heeft de bevoegdheid vrij ver te gaan als het om concretisering gaat. Het bestuursorgaan neemt als het ware ten aanzien van het invullen van de weg die leidt tot het beëindigen van de overtreding de regie van het bedrijf van de overtreder over. Ook kunnen interim-maatregelen worden verlangd, zoals het paraat hebben van een mobiele blusinstallatie totdat de sprinklerinstallatie van een brandgevaarlijke opslag operationeel en goedgekeurd is. Doelvoorschriften en gelijkwaardigheidsbepalingen mogen dan ook door het bestuursorgaan worden ingevuld met concreet aan te geven middelen. Er mag een fasering worden aangebracht, zoals bijvoorbeeld eerst een verboden aanvoer te stoppen en vervolgens het illegaal aangevoerde materiaal uit de inrichting te verwijderen. De last kan dus bestaan uit een reeks opvolgende deelopdrachten. Ook kan eerst een plan van aanpak worden verlangd. Aan elke handeling, of het nalaten daarvan, kan een dwangsom worden gekoppeld, al dan niet per tijdseenheid, ook al leidt het voldoen aan alleen de deelop-

dracht nog niet tot beëindiging van de overtreding. Door een last 'creatief' te formuleren, kan een bevoegd gezag de greep op de overtreder aanmerkelijk versterken. Fasering en concreetheid zijn hier van belang. Soms is enige inspraak van de overtreder hier noodzakelijk, maar het bestuursorgaan mag niet de regie uit handen geven. Het rekening houden met de mogelijkheden en belangen van het bedrijf van de overtreder bij het formuleren van een last, geeft het bestuursorgaan in beroep een sterkere positie.

3.7 De formulering van de beschikking

Een beschikking, houdende een last onder dwangsom, bestaat, gelet op het bovenstaande, uit de volgende basiselementen:

een constatering dat een norm is overtreden, het aangeven door wie de norm is overtreden en een onderbouwing van de vrees op herhaling, of, bij duurovertredingen, de constatering dat de norm aanhoudend wordt overtreden. De rechter eist hier de laatste jaren een zorgvuldige bewijsvoering welke tendeeft in strafrechtelijke richting. Het is beter dat, indien het bewijs van overtreding alleen berust op zintuiglijke waarnemingen, deze waarnemingen door ten minste twee toezichthouders worden gedaan. Zo mogelijk moet het bewijs van overtreding worden ondersteund door foto's, meetrapporten en waarnemingen van anderen, zoals klachten.

Het aanvoeren van de beginselplicht tot handhaving en het gemotiveerd aangeven dat er geen bijzondere omstandigheden zijn, zoals concreet uitzicht op legalisatie, waardoor handhavend optreden achterwege zou moeten worden gelaten

Het formuleren van de last, dus de opdracht de overtreding niet te herhalen of het aangeven van de wijze waarop en de periode waarbinnen de overtreding moet worden beëindigd en verder eventueel de wijze waarop de gevolgen van de overtreding ongedaan gemaakt moeten worden. De last is de kern van de beschikking. Zie ook hierboven. Hier moet maatwerk worden geleverd. De opdracht mag, zoals gezegd, worden onderverdeeld in concrete stappen, met elk een eigen dwangsom

Het aangeven van de dwangsom indien de last niet, niet tijdig of op een verkeerde wijze wordt opgevolgd. Hierbij moet worden aangegeven of een bedrag periodiek verbeurd zal worden indien de overtreding voortduurt of verbeurd zal worden bij elke herhaling van de overtreding. Ten slotte moet het maximumbedrag worden gegeven, waarboven geen dwangsom meer zal worden verbeurd. De methodiek en de hoogte moeten worden gemotiveerd, zoals hierboven is aangegeven.

Het wijzen op het tijdstip waarop de last van kracht wordt, de mogelijkheden tot bezwaar en beroep en eventueel de betekenis van de last voor rechtsopvolgers.

3.8 Verbeuren, invordering en innen van de dwangsom

Als de overtreding niet is opgeheven na de in de beschikking gestelde begunstigingstermijn, verbeurt de betrokkene de dwangsom. 'Verbeuren' houdt in dat het dwangsombedrag van rechtswege ver-

schuldigd wordt aan het bevoegde bestuursorgaan. In de laatste jaren stellen zowel de bestuursrechter als de civiele rechter hogere eisen aan de bewijsvoering ten aanzien van het voortduren van overtredingen, nadat een dwangsom is opgelegd. Vooral bij zintuiglijke waarnemingen door een toezichthouder, zonder aanvullend technisch bewijs, vergaard door bijvoorbeeld een meting, kan het nodig zijn dat een tweede toezichthouder de zintuiglijke waarnemingen bevestigt, zodat, alsdan, er voor de rechter alsnog voldoende bewijs is. Deze bewijsvoering moet nog zwaarder worden ingevuld dan bij het constateren van de overtredingen die ten grondslag hebben gelegen aan het opleggen van de last onder dwangsom.

Indien geconstateerd is dat een dwangsom is verbeurd, laat het bevoegd gezag dit eerst per brief weten aan de overtreder. Tevens wordt aangegeven dat binnen zes weken moet worden betaald. Pas na afloop van deze termijn begint de formele invordering. Dan stelt het bevoegde bestuursorgaan een invorderingsbeschikking vast. Een belanghebbende kan overigens om een zodanige invorderingsbeschikking verzoeken. In dat geval beslist het bevoegd gezag binnen vier weken op dit verzoek. In de invorderingsbeschikking wordt zorgvuldig gemotiveerd dat geconstateerd is dat de last niet is opgevolgd en dat dus één of meer dwangsommen zijn verbeurd. Hierdoor is van rechtswege een zogenaamde bestuurlijke geldschuld ontstaan. Ook wordt vermeld dat tot invordering zal worden overgegaan indien het verbeurde bedrag niet binnen een opnieuw gestelde termijn is voldaan en er geen bijzondere omstandigheden zijn om van invordering af te zien. Alleen in geval van aperte overmacht ligt overigens het afzien van invordering in de rede. Ingesteld bezwaar of beroep is geen reden. Tegen de invorderingsbeschikking kan de overtreder apart bezwaar en beroep instellen, waarbij hij de constateringen kan aanvechten.

Indien ook binnen de opnieuw gestelde termijn niet of niet volledig is betaald, stuurt het bevoegd gezag nog één aanmaning. Als ook na deze aanmaning nog niet wordt betaald, wordt de zaak overgedragen aan de deurwaarder. Deze vordert het verschuldigde bedrag bij dwangbevel in. Dat dwangbevel is de officiële kennisgeving, waarin de verplichting tot betaling van de dwangsom is vastgelegd. Dat dwangbevel wordt bij deurwaardersexploot aan de debiteur betekend. De deurwaarder wikkelt verder de hele executie van het dwangbevel af. Hij kan hierbij dwangmiddelen inzetten, zoals het beslag op goederen en bankrekeningen.

Het exploit vermeldt dat tegen de tenuitvoerlegging van het dwangbevel kan worden geageerd door dagvaarding van het bestuursorgaan voor de burgerlijke rechter. Dagvaarding schorst de tenuitvoerlegging, er hoeft nog niet te worden betaald. De lengte van de procedure kan zo flink oplopen en het bestuursorgaan dient tweemaal het bewijs te leveren dat sprake is van een overtreding, waardoor de controlelast vrij zwaar is. Verder heeft zowel de bestuursrechter in beroep tegen een invorderingsbeschikking, als de civiele rechter in een executiegeschil, de bevoegdheid het te betalen bedrag te matigen.

De bevoegdheid tot invordering van een verbeurde dwangsom verjaart door verloop van een jaar na de dag waarop zij is verbeurd. Indien de dwangsombeschikking een jaar lang van kracht is zonder dat

een dwangsom is verbeurd, kan deze op verzoek van de overtreder worden ingetrokken. Wordt een zodanig verzoek niet gedaan, dan kan het bestuursorgaan overwegen de dwangsom ambtshalve in te trekken.

4 BESTUURSRECHTELIJKE HANDHAVING “RODE KLEURSPoor”

Deze handreiking is sterk gericht op de handhaving van milieuvoorschriften. De bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden met betrekking tot bouwen en ruimtelijke ordening zijn in principe gelijk aan de hiervoor beschreven mogelijkheden. De handhaving binnen het rode kleurspoor valt thans in beginsel onder de reikwijdte van de Wabo. Toepassing van de Wabo noopt tot integrale handhaving. Dit kan betekenen dat in éénzelfde beschikking zowel overtredingen van milieu- bouw en planologische voorschriften dienen te worden opgenomen. Ook kan het bijvoorbeeld gaan over monumenten of natuur. Grondslag is dan steeds het handelen zonder omgevingsvergunning of in strijd met de daaraan verbonden voorschriften. Zelfs bijvoorbeeld planologisch strijdig gebruik moet nu in beginsel worden gezien als handelen zonder omgevingsvergunning. Het voert te ver om in deze handreiking hier verder op in te gaan. Vermeldenswaardig is nog wel de mogelijkheid om bij bijvoorbeeld bij bouw of sloop, bij last onder dwangsom, separaat interim-maatregelen op te leggen, zoals het stutten van een gebouw, indien instorting dreigt. Ook het stilleggen van bouw of sloop is een variant van bestuursdwang. De wijze van toepassing van de bestuurlijke sanctiemiddelen is bij bouwen en RO vaak wel wezenlijk anders, dan bijvoorbeeld aan de milieukant. Daarnaast is ook hier een afweging te maken in gradaties van overtredingen. Om die reden is in deze Handreiking een afzonderlijke tabel opgenomen met overtredingen en wijzen van handhavend optreden in het rode kleurspoor.

5 DWANGSOMHOOGTEN EN BEGUNSTIGINGSTERMIJN PER OVERTREDING

Voor overtredingen op het gebied van alcoholverstrekking of direct aan de horecagerelateerde overtredingen wordt verwezen naar het Brabants Alcohol- en Horecasanctiebeleid.

Onderstaande tabel is onderverdeeld in:

- 5.1 Algemene overtredingen milieu en brandveiligheid (diverse wetgeving)
- 5.2 Agrarische overtredingen WM
- 5.3 Overtredingen Rode Kleurspoor

Verklaring gebruikte verwijzingen

1 = Dwangsom afhankelijk van de omvang (risico, hoeveelheid, oppervlakte of inhoud) van de overtreding.

5.1 Algemene overtredingen milieu en brandveiligheid (diverse wetgeving)

Onderwerp	Overtreding	Hoogte dwangsom	Dwangsom Per	Maximum	Begun- stiging ter- mijn
VERGUNNING / MELDING					
	Inrichting zonder vergunning	€ 2.500,-	week	€ 15.000,-	3 maanden
	Inrichting uitgebreid zonder vergunning	€ 2.500,-	week	€ 15.000,-	3 maanden
	Inrichting milieuneutrale wijziging (voormalige melding 8.19)	€ 800,-	week	€ 4.800,-	3 maanden
	Inrichting zonder melding inwerking	€ 500,-	week	€ 3.000,-	3 maanden
AFVAL					
	Opslag niet overeenkomstig voorschriften	€ 4.000,-	week	€ 24.000,- ¹	3 maanden
	Bedrijfsafval wordt niet regelmatig afgevoerd	€ 4.000,-	week	€ 24.000,- ¹	3 maanden
	Gevaarlijk afval wordt niet correct afgevoerd	€ 8.500,-	week	€ 51.000,- ¹	1 maand
	Niet registreren verwijdering gevaarlijk afval	€ 4.000,-	week	€ 24.000,-	1 maand
	Niet vergunde opslag van bedrijfsafval	€ 4.000,-	week	€ 24.000,-	1 maand
	Niet vergunde opslag van gevaarlijk afval	€ 8.500,-	week	€ 51.000,-	2 weken
	Verbranden van afval	€ 4.000,-	constatering	€ 24.000,-	direct
	Afvalpreventieonderzoek niet uitgevoerd	€ 800,-	week	€ 4.800,- ¹	2 maanden
AFVALWATER					
	Olie- en benzineafscheider of vetafscheider vol	€ 500,-	constatering	€ 3.000,-	1 week
	Ontbreken afscheiderinstallatie	€ 2.500,-	week	€ 15.000,- ¹	3 maanden
	Ontbreken controlevoorziening	€ 1.250,-	week	€ 7.500,-	3 maanden

Onderwerp	Overtreding	Hoogte dwangsom	Dwangsom Per	Maximum	Begun- stiging ter- mijn
	Overschrijding van 'algemene' emissie-eisen	€ 1.000,-	week	€ 6.000,- ¹	2 weken
BODEM					
PGS 30	Bovengrondse tank niet gekeurd	€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
	Bovengrondse tank niet in lekbak	Per tank € 2.500,-	week	€ 15.000,- ¹	2 maanden
	Bovengrondse tank niet tegen aanrijden beschermd	€ 2.000,-	week	€ 12.000,-	2 maanden
	Geen KIWA-certificaat van de bovengrondse tank	Per tank € 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
	Geen KIWA-certificaat van de lekbak van de bovengrondse tank	Per tank € 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
	Geen installatie-certificaat van de bovengrondse tank	Per tank € 350,-	week	€ 2.100,-	2 maanden
	Geen inwendige en uitwendige inspectie per 15 jaar	Per tank € 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
	Geen water / sludge-controle uitgevoerd	€ 100,-	week	€ 600,-	2 maanden
	Geen Logboek	€ 50,-	week	€ 300,-	2 maanden
	Ontluchtingsleiding niet in orden	Per tank € 750,-	week	€ 4.500,-	2 maanden
	Buiten gebruik stellen tank niet volgens regels	Per tank € 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Opslag van brandgevaarlijke stoffen bij de tank	€ 500,-	constatering	€ 3.000,- ¹	direct
PGS 28	Geen water / sludge-controle uitgevoerd	€ 750,-	week	€ 4.500,-	2 maanden
Ondergrondse Tank	Ondergrondse tank niet (15 jaarlijks)gekeurd	€ 2.500,-	week	€ 15.000,-	3 maanden
	Niet saneren van ondergrondse tank	€ 1.500,-	week	€ 9.000,-	2 maanden
	Peilbuizen niet geplaatst	Per peilbuis € 2.400,-	week	€ 14.000,-	2 maanden
	Bemonstering grondwater niet uitgevoerd	€ 1.500,-	week	€ 9.000,-	2 maanden
	Ontbreken financiële zekerheid tank	Per tank € 2.250,-	week	€ 13.500,-	2 maanden
	Ontbreken eindsituatie onderzoek	Per tank € 300,-	week	€ 1.800,-	3 maanden
Afleverinstallatie	Geen temperatuurgevoelige elementen / geen doormelding	€ 200,-	week	€ 1.200,-	2 maanden
	Lekke leidingen	€ 8.000,-	week	€ 48.000,-	1 week
	Vulpistool is voorzien van een vastzetinrichting	Per vulpistool € 250,-	constatering	€ 1.500,-	2 maanden
Vloer	Ontbreken vloeistofdichte vloer	€ 200,- m ² vloer	week		3 maanden
	Ontbreken vloeistofdichte vloer tankstation	€ 5.500,-	week	€ 33.000,- ¹	3 maanden
	Geen vloeistofdichte vloer rondom afleverzuil	€ 1.500,-	week	€ 9.000,-	3 maanden
	Geen certificaat van vloeistofdichte vloer	€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Geen controle vloeistofdichte vloer	€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Werkzaamheden op een niet vloeistofkerende vloer	€ 3.500,-	constatering	€ 21.000,- ¹	2 maanden
	Werkzaamheden op een niet vloeistofdichte vloer	€ 7.500,-	constatering	€ 45.000,- ¹	1 maand
Opruimen vervuiling	Niet direct verwijderen van verontreinigingen op de bodem	€ 500,-	constatering	€ 3.000,- ¹	1 maand
Lekbak	Vloer of lekbak niet goed	€ 4.000,-	week	€ 24.000,- ¹	3 maanden

Vaatwerk	Vaatwerk niet in lekbakken	€ 900,-	constatering	€ 5.400,- ₁	1 maand
	Opslag ongevuld vaatwerk niet als gevuld vaatwerk	€ 900,-	constatering	€ 5.400,-	1 maand
Accu	accu's niet opgeslagen boven lekbakken / vloeistofkerende vloer	€ 900,-	constatering	€ 5.400,- ₁	1 maand
gedragsvoorschriften	Geen gedragsvoorschriften controle bodembeschermende voorzieningen	€ 200,-	week	€ 1.200,-	2 maanden
Onderhouds-programma b.b. voorzieningen	Geen onderhoudsprogramma voor het onderhouden bodembeschermende voorzieningen	€ 200,-	week	€ 1.200,-	2 maanden
Nul onderzoek	Geen bodem nul- / eind-situatieonderzoek uitgevoerd	€ 900,-	week	€ 5.400,-	1 maand
	Slechte opslag van afval	€ 900,-	constatering	€ 5.400,-	1 maand
	Vloeistoffen in bodem brengen	€ 1.000,-	constatering	€ 6.000,- ₁	1 maand
GELUID					
	Overlast geluid door ventilator, airco e.d.	€ 1.200,-	week	€ 7.200,-	1-3 maanden
	Overtreding geluidsvoorschriften (exclusief horeca). Bij nalatig gedrag (dus <u>niet</u> als er voorzieningen nodig zijn).	€ 3.500,-	constatering	€ 21.000,-	direct
	Muziekbegrenzer niet aangebracht	€ 4.000,-	week	€ 24.000,-	1 maand
	Maatwerk m.b.t. verblijf van bezoekers in de inrichting tussen 02.00 uur en 06.00 uur	€ 2.000,-	constatering	€ 12.000,-	1 week
	Werken met open deuren (geluidsoverlast) per constatering	€ 1.000,-	constatering	€ 6.000,-	direct
	Akoestisch onderzoek niet uitgevoerd	€ 800,-	week	€ 4.800,- ₁	2 maanden
LUCHT					
Stookinstallaties	Geen keuring gasgestookte Stookinstallatie eens per 4 jaar van 20 < en < 100 kW	€ 75,-	week	€ 450,-	2 maanden
	Stookinstallatie > 130 kW eerste inspectie bij ingebruikname (EBI)	€ 200,-	week	€ 1.200,-	2 maanden
	Niet gasgestookte Stookinstallatie 20 - 100 kW geen onderhoud eemaal per 4 jaar	€ 150,-	week	€ 900,-	2 maanden
	Niet gasgestookte Stookinstallatie > 100 kW geen onderhoud eenmaal per 2 jaar	€ 75,-	week	€ 450,-	2 maanden
	Gas afvoer niet conform BEES	€ 4.000,-	week	€ 24.000,- ₁	2 maanden
Geur	Voorschriften stankhinder niet naleven	€ 4.000,-	constatering	€ 24.000,-	2 maanden
	Geen ontgeuringsinstallatie	€ 4.000,-	week	€ 24.000,-	2 maanden
	Geuronderzoek niet uitgevoerd	€ 4.000,-	week	€ 24.000,- ₁	2 maanden
CFK	Ontbreken CFK-logboek	Per installatie € 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Ontbreken instructiekaart	Per installatie € 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Ontbreken kenplaat op de koelinstallatie	Per installatie € 350,-	week	€ 2.100,-	2 maanden
	Niet uitvoeren periodieke lekdichtheidscontrole	Per installatie € 900,-	week	€ 5.400,-	2 maanden

STOF	Ontbreken filterinstallatie		€ 4.000,-	week	€ 24.000,- ₁	2 maanden
	Geen filter in de filterinstallatie aanwezig		€ 750,-	week	€ 4.500,-	2 maanden
	Slechte opslag dierlijk afval		€ 450,-	constatering	€ 13.500,-	2 maanden
	Metingen niet correct uitgevoerd		€ 300,-	week	€ 1.200,-	1 maand
	Uitmonding afvoerpijp afzuiginstallatie niet op hoogte		€ 2.500,-	week	€ 15.000,-	2 maanden
	Schuren zonder afzuiginstallatie per keer		€ 500,-	constatering	€ 3.000,-	1 week
	Stofoverlast veroorzaken		€ 4.000,-	constatering	€ 24.000,-	2 maanden
	Onderzoek emissiebeperkingen niet uitgevoerd		€ 4.000,-	week	€ 24.000,-	2 maanden
Dampretoursysteem (DRS)	Ontbreken dampretour stage II	Per pomp	€ 3000,-	week	€ 18.000,-	2 maanden
	Geen controle van dampretoursysteem Stage II	Per pomp	€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	ontbreken in het installatieboek van controlerapport van DRS		€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
Oplosmiddelenbesluit	Niet opstellen reductieprogramma		€ 1.500,-	week	€ 9.000,-	2 maanden
VEILIGHEID						
Blusmiddelen	Geen brandblussers		€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 weken
	Keuring blusmiddelen niet juist	Per brandblusser	€ 250,-	week	€ 1.500,- ₁	2 weken
	Brandblusser niet direct bereikbaar voor gebruik	Per brandblusser	€ 250,-	constatering	€ 1.500,-	2 weken
	Sprinklerinstallatie niet gekeurd		€ 4.000,-	week	€ 45.000,- ₁	1 maand
PGS 15 Gevaarlijke stoffen	Opslag gevaarlijke stoffen niet conform CPR / PGS		€ 4.000,-	Week	€ 24.000,-	1 maand
	Het opslaan van gevaarlijke stoffen buiten de PGS 15 ruimte (geen werkvoorraad)		€ 2.000,-	constatering	€ 12.000,-	1 maand
	Het ontbreken van pictogram / opschriften	Per pictogram	€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 weken
	Brandwerendheid onvoldoende		€ 4000,-	week	€ 24.000,- ₁	1 maand
	Geen brandwerende roosters of brandkleppen	Per opening	€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 weken
	Geen zelfsluitende deur	Per deur	€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 weken
	Geen goede ventilatie kluis of kast		€ 900,-	week	€ 5.400,-	2 maanden
Gasflessen	Onveilige opstelling gasflessen	Per fles	€ 50,-	week	€ 2.500,-	1 week
	Gasfles niet tegen omvallen beschermd	Per fles	€ 50,-	constatering	€ 1.000,-	1 week
	Gasflessen niet opgeslagen in ruimte conform CPR / P GS		€ 800,-	week	€ 4.800,-	1 maand
	Keuringstermijn gasfles verstreken	Per fles	€ 250,-	constatering	€ 2.500,-	4 weken
PGS 19 Propan tank	Geen noodplan		€ 250,-	Week	€ 1.500,-	2 maanden
	Geen controle op de vereiste beveiligingen van het reservoir en controle op de goede werking van deze beveiligingen;	Per tank	€ 750,-	Week	€ 4.500,- ₁	2 maanden
	Geen controle op de toepassing van goedgekeurd toebehoren;	Per tank	€ 750,-	Week	€ 4.500,- ₁	2 maanden
	Geen controle op de insteldruk van de veiligheidskleppen en op de vereiste capaciteit van de veiligheidskleppen;	Per tank	€ 750,-	Week	€ 4.500,- ₁	2 maanden
	Geen controle op gasdichtheid van de reservoiransluitingen	Per tank	€ 750,-	Week	€ 4.500,- ₁	2 maanden

	Geen aarding overeenkomstig de richtlijnen tegen blikseminslag	Per tank	€ 750,-	Week	€ 4.500,- ₁	2 maanden
	Geen of onvolledig logboek tank	Per tank	750,-	Week	4.500,- ₁	2 maanden
LPG	Afleveren LPG zonder toezicht (evt. in nacht)		€ 1.000,-	constatering	€ 20.000,-	1 week
	LPG-installatie binnen 5 m van erfrens		€ 5.000,-	Week	€ 75.000,-	1-3 maanden
	Niet keuren van reservoir, leidingen en toebehoor		€ 4.000,-	Week	€ 24.000,- ₁	2 maanden
Ventilatie	Geen ventilatie openingen in de werkplaats		€ 200,-	week	€ 1.200,-	1-3 maanden
Spuitruimte	Geen explosievrij verlichting in spuitruimte	Per lamp	€ 750,-	Week	€ 4.500,- ₁	2 maanden
	Geen elektrische schakeling ventilatie met verlichting		€ 100,-	Week	€ 600,- ₁	2 maanden
	Slechte elektrische bedrading		€ 500,-	Week	€ 7.500,-	2 maanden
REGISTRATIE						
	Geen installatieboek tankstation aanwezig		€ 250,-	constatering	€ 1.500,-	2 maanden
	Geen registratie energieverbruik		€ 250,-	constatering	€ 1.500,-	2 maanden
	Geen VOS-registratie		€ 250,-	constatering	€ 1.500,-	2 maanden
	Geen onderhoudscontracten of bewijzen van onderhoud of keuringen van ten behoeve van de inrichting aanwezige voorzieningen en installaties;	Per installatie	€ 250,-	constatering	€ 1.500,-	2 maanden
	Geen veiligheidsinformatiebladen aanwezig	Per product	€ 200,-	constatering	€ 5.000,-	2 maanden
	Geen uittreksel van inschrijving in het handelsregister		€ 125,-	constatering	€ 1.250,-	2 maanden
	Geen afgiftebewijzen van bedrijfs- en gevaarlijke afvalstoffen	Per afvalstof	€ 200,-	constatering	€ 5.000,-	2 maanden
VERRUIMDE REIKWIJDTE						
Energieonderzoek	Energiebesparingsonderzoek niet uitgevoerd		€ 800,-	week	€ 4.800,- ₁	2 maanden
Waterbesparingsonderzoek	Waterbesparingsonderzoek niet uitgevoerd		€ 800,-	week	€ 4.800,- ₁	2 maanden
ALGEMEEN						
Instructie personeel	Geen schriftelijke instructie personeel		€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
	Niet indienen of tijdig indienen van rapporten (geluids-, m/v en dergelijke)		€ 450,-	week	€ 6.750,-	1 week
	Niet melden van calamiteiten / meldingen ongewone voorvallen (Hfst. 17 Wm)		€ 500,-	constatering	€ 5.000,- ₁	1 dag
	Inrichting niet schoon		€ 450,-	constatering	€ 4.500,-	1-3 weken
	Parkeervoorschriften niet naleven		€ 50,-	constatering	€ 1.250,-	1 dag
	Geen doeltreffende maatregelen tegen ongedierte		€ 250,-	week	€ 5.000,-	1 week
	Afleveren vuurwerk aan personen jonger dan 16 jaar		€ 450,-	constatering	€ 9.000,-	1 dag

ASBEST					
	Niet overleggen van stortbonnen	€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
	Niet aanwezig zijn van de sloopvergunning op sloofterrein	€ 500,-	constatering	€ 10.000,-	2 maanden
	Niet tijdig melden begin sanering	€ 500,-	constatering	€ 10.000,-	2 maanden
BRANDVEILIGHEID					
	Spedeisend of acuut gevaar. Sluiting voor de duur van het aanbrennen van primaire voorzieningen		Sluiting voor de duur van het aanbrennen van primaire voorzieningen	n.v.t.	n.v.t. Kort tot zéér kort (minimaal één dag)
Omgevingsvergunning	Inrichting zonder vergunning	€ 500,-	week	€ 3.000,-	1-3 maanden
	Inrichting uitgebreid of veranderd zonder vergunning	€ 500,-	week	€ 3.000,-	1-3 maanden
Gebruiksvergunning	Inrichting zonder vergunning	€ 2.500,-	week	€ 15.000,-	1-3 maanden
	Inrichting uitgebreid of veranderen zonder vergunning	€ 2.500,-	week	€ 15.000,-	1-3 maanden
VOORSCHRIFTEN					
Toestellen en installaties	Een voorziening voor elektriciteit voldoet aan de regels van het Bouwbesluit 2012 om het gevaar op het ontstaan van brand te voorkomen (afdeling 6.2, Bouwbesluit 2012).	€ 500,-	constatering	€ 3.000,-	2 maanden
	Opslag van brandbare goederen in een ruimte waarin een of meer verbrandingstoestellen met een totale nominale belasting van meer dan 130 kW aanwezig zijn of is.	€ 200,-	constatering	€ 1.200,-	1 maand
Verbod op roken en open vuur	Het is verboden te roken of open vuur te hebben: a. in een ruimte die is bestemd voor de opslag van een brandgevaarlijke stof; b. bij het verrichten van een handeling die het uitstromen van een brandgevaarlijke stof kan veroorzaken; c. bij het vullen van een brandstofreservoir met een brandgevaarlijke stof.	€ 500,-	constatering	€ 3.000,-	2 maanden

	Het verbod, bedoeld in het eerste lid, wordt duidelijk zichtbaar aangegeven door het aanbrengen van een gestandaardiseerd symbool overeenkomstig NEN 3011: 2004.	Per locatie	€ 250,-	constatering	€ 1.500,-	2 maanden
Aankleding in een besloten ruimte	Aankleding in een besloten ruimte mag geen brandgevaar opleveren. Dit gevaar is niet aanwezig indien: a. de aankleding een navlamduur heeft van ten hoogste 15 seconden en een nagloeiduur van ten hoogste 60 seconden; b. de aankleding onbrandbaar is, of c. de aankleding een ondergeschikte bijdrage aan het brandgevaar levert.	Per aankledingssoort	€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	De verticale vrije ruimte tussen de vloer van een besloten ruimte voor het verblijven of het vluchten van meer dan 50 personen en niet op de vloer aangebrachte aankleding is ten minste 2,5 m, tenzij: a. de aankleding onbrandbaar is; b. de aankleding een ondergeschikte bijdrage aan het brandgevaar levert, of c. de aankleding zich bevindt boven een gedeelte van een vloer waar zich geen personen behoren te bevinden.		€ 500,-	Week	€ 3.000,-	2 maanden
	De aankleding in een besloten ruimte mag bij brand geen druppelvorming geven boven een gedeelte van een vloer bestemd voor gebruik door personen.		€ 500,-	Week	€ 3.000,-	2 maanden
Brandveiligheid stands, kramen, schappen, podia en andere inrichtingselementen	In een voor publiek toegankelijke ruimte opgestelde stands, kramen, schappen, podia en andere inrichtingselementen zijn brandveilig.		€ 250,-	week	€ 1.500,- ¹	2 maanden
	Aan het in het eerste lid gestelde is voldaan indien een naar de lucht toegekeerd onderdeel van het inrichtingselement: a. onbrandbaar is, bepaald volgens NEN 6064: 1991, inclusief wijzigingsblad A2: 2001; b. een dikte heeft van ten minste 3,5 mm, en voldoet aan klasse 4 als bedoeld in NEN 6065: 1991, inclusief wijzigingsblad A1: 1997, of c. een dikte heeft van minder dan 3,5 mm en over de volle oppervlakte is verlijmd met een onderdeel als bedoeld onder b.					

Deuren, ramen en luiken met brandwerende functie	Een zelfsluitend constructieonderdeel als bedoeld in de artikelen 2.103, 2.104, 2.107 en 6.26 van het Bouwbesluit 2012 mag niet in geopende stand zijn vastgezet, tenzij het constructieonderdeel bij brand automatisch wordt losgelaten (artikel 7.3, Bouwbesluit 2012).		€ 100,-	Week	€ 600,-	2 maanden
Branddoorslag en brand-overslag bij doorvoeren	Na het aanbrengen of wijzigen van een kabel-, leiding- of andere doorvoer in of door een scheidingsconstructie waarvoor op grond van de afdelingen 2.10, 2.11 en 2.12 van het Bouwbesluit 2012 een eis met betrekking tot de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag geldt, wordt de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van de scheidingsconstructie op adequate wijze gecontroleerd (artikel 1.16, Bouwbesluit 2012).	Per doorvoer	€ 500,-	Week	€ 3000,-	2 maanden
Aanvullende behandeling constructieonderdelen	Onderdelen van de bouwconstructie als bedoeld in het Bouwbesluit 2012 die uitsluitend met een aanvullende behandeling kunnen voldoen aan de in het Bouwbesluit 2012 gestelde eisen met betrekking tot brandveiligheid zijn voorzien van een geldig door burgemeester en wethouders aanvaard document waaruit blijkt dat deze aanvullende behandeling adequaat is toegepast.		€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
Brandmeld-installatie	Een gebruiksfunctie heeft een brandmeld-installatie met een omvang van de bewaking en een doormelding zoals aangegeven in bijlage I bij dit besluit, indien:	Kleine BMI	€ 2000,-	Week	€ 12.000,-	2 maanden
	a. de gebruiksoppervlakte van de gebruiksfunctie groter is dan de in bijlage I bij dit besluit aangegeven grenswaarde;	Middel BMI	€ 3000,-	Week	€ 18.000,-	2 maanden
	b. de hoogste vloer van een verblijfsruimte van de gebruiksfunctie gemeten boven het meetniveau hoger is dan de in bijlage I bij dit besluit aangegeven grenswaarde;	Grote BMI	€ 5.000,-	Week	€ 30.000,-	2 maanden
	c. het aantal bouwlagen van de gebruiksfunctie groter is dan de in bijlage I bij dit besluit aangegeven grenswaarde of					
	d. bijlage I dit aanwijst zonder dat sprake is van een grenswaarde als hierboven bedoeld.					
	Een installatie als bedoeld in het eerste lid voldoet aan NEN 2535: 1996, inclusief wijzigingsblad A1: 2002, en aan een door burgemeester en wethouders goedgekeurd programma van eisen als bedoeld in deze norm.		€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Een installatie als bedoeld in het eerste lid functioneert overeenkomstig de op de installatie van toepassing zijnde voorschriften.		€ ,-	week	€ ,-	maanden

	Het beheer, de controle en het onderhoud van een installatie als bedoeld in het eerste en derde lid voldoet aan NEN 2654-1: 2002.		€ 2.000,-	week	€ 12.000,-	2 maanden
	Een installatie als bedoeld in het eerste lid heeft, indien de installatie is voorzien van doormelding, een geldig certificaat als bedoeld in de Regeling brandmeldinstallaties 2002 van het Centraal College van Deskundigen van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.		€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
Rookmelders woonfunctie	Indien in een woonfunctie voor kamergewijze verhuur de vloer van een verblijfsruimte hoger ligt dan 2.1 m boven het meetniveau en vanaf de toegang van de wooneenheid waar die verblijfsruimte toe behoort geen tweede vluchtroute is en het aansluitende terrein niet op een andere adequate wijze kan worden bereikt zonder gebruik te maken van een sleutel, hebben alle verblijfsruimten in de woonfunctie doorgekoppelde rookmelders als bedoeld in NEN 2555: 2006.		€ ,-	week	€ ,-	2 maanden
Deuren in vluchtroutes	Bij aanwezigheid van personen in een bouwwerk is een deur in een vluchtroute uitsluitend gesloten indien die deur tijdens het vluchten, zonder gebruik te moeten maken van een sleutel, onmiddellijk over de ten minste vereiste breedte kan worden geopend.	Per deur	€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Een automatisch werkende deur en een voorziening voor toegangs- of uitgangscntrole in een vluchtroute mogen het vluchten niet belemmeren.		€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Een deur die toegang geeft tot een overdruktrappenhuis als bedoeld in NEN 6092: 1995 is voorzien van een aanduiding waaruit blijkt dat hard duwen noodzakelijk kan zijn.	Per deur	€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 weken
	Aan de tegen de vluchtrichting in gekeerde zijde van een nooddeur of nooduitgang in een uitwendige scheidingsconstructie is het opschrift «nooddeur vrijhouden» of «nooduitgang» aangebracht. Dit opschrift voldoet aan de eisen voor aanvullende tekens in NEN 3011: 2004.	Per deur	€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 weken
Ontruimingsalarminstallatie en ontruimingsplan	Een gebruiksfunctie met een brandmeldinstallatie als bedoeld in artikel 2.2.1, eerste lid, heeft een ontruimingsalarminstallatie die voldoet aan NEN 2575: 2004 en aan een door burgemeester en wethouders goedgekeurd programma van eisen als bedoeld in deze norm.		€ 2.000,-	week	€ 12.000,-	2 maanden

	<p>Bij een woonfunctie voor kamergewijze verhuur is de in het eerste lid bedoelde ontruimingsalarminstallatie een luidalarminstallatie die in elke verblijfsruimte voldoende hoorbaar is. Deze installatie heeft ten minste een signaalgever in een gezamenlijke keuken en een per bouwlaag in een ruimte waardoor een gezamenlijke vluchtroute voert.</p> <p>Een gebruiksfunctie met een brandmeldinstallatie met ruimtebewaking als bedoeld in artikel 2.2.1, vierde lid, heeft een ontruimingsalarminstallatie met automatisch ontruimingssignaal die voldoet aan NEN 2575: 2004 en aan een door burgemeester en wethouders goedgekeurd programma van eisen als bedoeld in deze norm.</p> <p>Het beheer, de controle en het onderhoud van een ontruimingsalarminstallatie als bedoeld in het eerste tot en met derde lid voldoet aan NEN 2654-2: 2004.</p>					
	Een gebruiksfunctie met een brandmeldinstallatie als bedoeld in artikel 2.2.1 heeft een ontruimingsplan.		€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
Vluchtroute-aanduidingen	<p>Een ruimte waardoor een verkeersroute voert en een ruimte voor meer dan 50 personen hebben een vluchtrouteaanduiding die voldoet aan NEN 6088: 2002 en aan de zichtbaarheidseisen, bedoeld in de artikelen 5.2 tot en met 5.6 van NEN-EN 1838: 1999.</p> <p>Een vluchtrouteaanduiding als bedoeld in het eerste lid is aangebracht op een duidelijk waarneembare plaats.</p> <p>Een vluchtrouteaanduiding als bedoeld in het eerste lid voldoet binnen 15 seconden na het uitvallen van de voorziening voor elektriciteit gedurende een periode van ten minste 60 minuten aan de zichtbaarheidseisen, bedoeld in de artikelen 5.2 tot en met 5.6 van NEN-EN 1838: 1999.</p> <p>Op een vluchtrouteaanduiding als bedoeld in het eerste lid, op een vluchtroute vanuit een ruimte met een verlichtingsinstallatie die niet is aangesloten op een voorziening voor noodstroom als bedoeld in de artikel 6.3 van het Bouwbesluit 2012, zijn bij het uitvallen van de voorziening voor elektriciteit de in het eerste lid bedoelde zichtbaarheidseisen niet van toepassing.</p>	Per verlichting	€ 100,-	constatering	€ 2.500,- ¹	2 maanden
	De controle en het onderhoud van een vluchtrouteaanduiding vindt ten minste eenmaal per jaar op adequate wijze plaats.		€ 250,-	constatering	€ 1.500,-	2 maanden
Noodverlichtingsinstallaties	Een noodverlichtingsinstallatie als bedoeld in de artikel 6.3 van het Bouwbesluit 2012 functioneert overeenkomstig de in die artikelen genoemde voorschriften.		€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden

De controle en het onderhoud van de in het eerste lid bedoelde noodverlichtingsinstallatie vindt ten minste eenmaal per jaar op adequate wijze plaats.						
Valgevaarlijke aankleding van een ruimte	Ter voorkoming van letsel bij loslaten is: a. tegen of onder het plafond aangebracht glas veiligheidsglas of voorzien van een ingegoten kruiswapening met een maximale maaswijdte van 0,016 m; b. textiel, folie of papier in horizontale toepassing onderspannen met metaaldraad op een onderlinge afstand van ten hoogste 0,35 m, of metaaldraad in twee richtingen met een maximale maaswijdte van 0,7 m.	€ 250,-	week	€ 1.500,- ₁	2 maanden	
Brandslanghaspel en pompinstallatie	Een bij of krachtens de wet voorgeschreven brandslanghaspel is aangesloten en wordt in stand gehouden.			€		
	De controle en het onderhoud van een brandslanghaspel als bedoeld in het eerste lid vindt ten minste eenmaal per jaar op adequate wijze plaats.	Per brandhaspels	€ 250,-	week	€ 3.000,- ₁	2 maanden
	Ten minste eenmaal per twee jaar wordt overeenkomstig NEN 2559: 2001, inclusief wijzigingsblad A2: 2004, op adequate wijze het nodige onderhoud aan een bij of krachtens wettelijk voorschrift aanwezig draagbaar of verrijdbaar blustoestel verricht, en de goede werking van dat blustoestel gecontroleerd.	Per brandblussers	€ 250,-	week	€ 1.500,- ₁	2 maanden
Aanduiding blusmiddelen	Een bij of krachtens de wet voorgeschreven blusmiddel is niet duidelijk zichtbaar opgehangen of gemarkeerd met een pictogram als bedoeld in NEN 3011: 2004.	Per blusmiddel	€ 100,-	week	€ 6.000,-	2 maanden
Bereikbaarheid bouw- werk voor brandweer	Een bij of krachtens de wet of de Wet ruimtelijke ordening voorgeschreven verbindingsweg tussen de toegang van een bouwwerk en het openbaar wegennet is over de voorgeschreven hoogte en breedte vrijgehouden voor brandweervoertuigen.		€ 1.000,-	constatering	€ 6.000,-	2 maanden
	Een bij of krachtens de wet of de Wet ruimtelijke ordening voorgeschreven opstelplaats voor brandweervoertuigen is over de voorgeschreven hoogte en breedte vrijgehouden voor brandweervoertuigen. Hekwerken die een verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid of een opstelplaats als bedoeld in het tweede lid afsluiten, kunnen snel en gemakkelijk worden geopend. De controle van een bij een blusleiding als bedoeld in het eerste lid behorende pompinstallatie vindt ten minste eenmaal per maand op adequate wijze plaats.					

	In aanvulling op het eerste, tweede en derde lid worden een blusleiding en een pompinstallatie bij oplevering en daarna eenmaal in de vijf jaar getest volgens NEN 1594: 2006.					
Brandkraan en bluswater-winplaats	Een bij of krachtens de wet of de Wet ruimtelijke ordening voorgeschreven brandkraan of bluswaterwinplaats is onbeperkt toegankelijk voor bluswerkzaamheden.	Per bluswater-winplaats /brandkraan	€ 500,-	week	€ 3.000,-	2 maanden
	Een brandkraan en een bluswaterwinplaats als bedoeld in het eerste lid worden op adequate wijze onderhouden.	Per bluswater-winplaats /brandkraan	€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden
Voorkomen van belemmeringen en hinder	Onverminderd het bij of krachtens dit besluit bepaalde is het verboden in, op, aan of nabij een bouwwerk voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, werktuigen, middelen of voorzieningen te gebruiken of niet te gebruiken of anderszins belemmeringen op te werpen of hinder te veroorzaken waardoor: a. brandgevaar wordt veroorzaakt; b. melding van, alarmering bij of bestrijding van brand wordt belemmerd; c. het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd, of		€ 500,-	constatering	€ 3.000,-	1 maand
			€ 100,-	constatering	€ 600,-	1 maand
			€ 500,-	constatering	€ 3.000,-	1 maand
Logboek	In een bouwwerk waarop voorschriften uit dit hoofdstuk van toepassing zijn, is een logboek aanwezig. Dit logboek ligt evenals een afschrift van de gebruiksvergunning en een afschrift van de omgevingsvergunning ter inzage van degenen die belast zijn met het toezicht op de naleving van de voorschriften van deze vergunning. Een logboek als bedoeld in het eerste lid bevat een volledig en chronologisch overzicht van buitengebruikstellingen en van op grond van dit besluit uitgevoerde onderhouds- en controleactiviteiten en storings- en alarmmeldingen van installaties als bedoeld in dit besluit alsmede van andere werkzaamheden aan deze installaties. Een logboek als bedoeld in het eerste lid bevat voorts: a. het document, bedoeld in de artikelen 2.1.7, 2.2.1, negende lid, 2.3.9 en 2.5.1; b. het ontruimingsplan, bedoeld in artikel 2.3.6, vijfde lid, en c. het verslag van ontruimingsoefeningen.		€ 250,-	week	€ 1.500,-	2 maanden

5.2 Agrarische overtredingen

Onderwerp	Overtreding	Cat.	Hoogte dwangsom (€)	Dwangsom per	Maximum (€)	Begunstiging termijn
Algemeen						
Vergunningsituatie	Niet voldoen aan de vergunningsvoorwaarden, gesteld in Wabovergunning, Besluit landbouw milieubeheer, Natuurbeschermingswetvergunning of de Verordening Stikstof en Natura 2000	1/2	Aard/omvang is bepalend voor dwangsom			
	Vergunning eerder geweigerd, bedrijf toch in werking	1	1.000	week	6.000	1 maand
	Nimmer vergunning aangevraagd, wel vergunningplichtig (tenzij voor wat betreft de Natuurbeschermingswet vallende onder de werkingssfeer van de Verordening Stikstof en Natura 2000, dan maatwerk*)	1	1.000	maand	6.000	2 maanden
	Ander stalsysteem dan vergunning (indien emissie minder of gelijk aan vergunde situatie**)	2****	1.000	maand	6.000	2 maanden
	Afwijking in de uitvoering of het gebruik van het emissiearm stalsysteem (indien emissie minder of gelijk aan vergunde situatie***)	2****	1.000	maand	6.000	2 maanden
	Bedrijf wijkt af van vergunde situatie (bv stal anders gebouwd) of maar lagere of gelijke emissie	2****	1.000	maand	6.000	2 maanden
Erfbeplanting	Erfbeplanting niet aanwezig	2	1.000	week	6.000	afhankelijk van jaargetijde
Ontsmettingsplaats	Ontbreken vloeistofdichte reinigings- en ontsmettingsplaats veewagens met juiste afvoer afvalwater	2	5.000	maand	30.000	1 maand
Kadaverplaats	Ontbreken vloeistofdichte kadaverplaats met juiste afvoer afvalwater	2	1.000	week	6.000	1 maand
Brijvoer						
	Bodemverontreiniging door brijvoer	2	2.500	constatering	15.000	1 maand
Mest						
	Opslag vaste mest zonder voorzieningen	2	2.500	constatering	15.000	1 maand
	Bodemverontreiniging door drijfmest	1	5.000	constatering	30.000	1 maand

Onderwerp	Overtreding	CAT.	Hoogte dwang-som (€)	Dwang-som per	Maximum (€)	Begunsti-ging ter-mijn
Besluit mestbassins/ bouwtechnische richt- lijnen mestbassins						
Art. 1.3 (besluit)/ 1.1.3 (richtlijn)	Mestbassins niet overeenkomstig bouwtechnische richtlijnen	1	10.000	week	60.000	1 maand
Art. 1.4 (besluit)	Niet afgedekte silo	2	1.000	week	6.000	afhankelijk v/h jaarge- tijde
	Ontbreken Kiwa-certificaat	2	1.000	week	6.000	1 maand
	Foliebassin niet gekeurd	2	500	week	3.000	afhankelijk v/h jaarge- tijde
Emissiearme stalsystemen						
	Emissiearm stalsysteem niet geplaatst, onder gedimensioneerd en/of niet onderhouden en in werking gebracht	1	Zie rekenmodel (hoofdstuk 6)			2 maanden (evt. leve- rancier bellen)
	Emissiearm stalsysteem geplaatst, goed gedimensioneerd en/of onderhouden en in werking gebracht maar werking niet correct	2	1.000	week	6.000	1 maand
	Niet naleven van middelvoorschrift dat de werking van emissiearm systeem niet rechtstreeks beïnvloedt (bijvoorbeeld niet ingevuld logboek maar voor wat betreft overige voorschriften in orde)	2	500	week	3.000	1 maand
	Overschrijding van meer dan 5% van de vergunde emissie (berekend op basis van bijvoorbeeld Rav-code)	1	1.000	week	6.000	1 maand
	Overschrijding van minder dan 5% van de vergunde emissie (berekend op basis van bijvoorbeeld Rav-code)	2	500	week	3.000	1 maand
	Geen analyse waswater	2	1.000	week	6.000	1 maand
	Niet reinigen filterpakket	2	1.000	week	6.000	1 maand
	Ontbreken rendementsmeting (oplevering)	2	2.000	week	6.000	1 maand
	Ontbreken rendementsmeting (periodiek)	2	1.000	week	6.000	afhankelijk v/h jaarge- tijde

	Rendement van de luchtwasser, gecorrigeerd met de meetonzekerheid, wijkt af van het vergunde percentage (gemeten door gecertificeerd bureau zoals Bureau Milieumetingen van de provincie na afwijkingen in indicatieve meting toezichthouder)	2	1.000	week	6.000	1 maand
	Geen onderhoud	2	1.000	week	6.000	1 maand

* De zinsnede tussen haakjes is opgenomen om te voorkomen dat de bedrijven die tussen 7 december 2004 en 25 mei 2010 zijn uitgebreid zonder vergunning aan te vragen nu worden aangepakt. Op deze bedrijven zijn de artikelen 35 en 36 van de verordening van toepassing.

** Bijvoorbeeld een andere code uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav-code) met gelijke reductie.

*** Bijvoorbeeld ander merk luchtwasser dan aangevraagd met gelijke reductie.

**** Op grond van de Nb-wet is geen sprake van een overtreding wanneer ammoniakemissie lager is dan vergund. Bij controle op grond van Nb-wet wel Wabo-beveogd gezag in kennis stellen van de overtreding.

5.3 Overtredingen Rode Kleurspoor

Onderwerp	Overtreding	Hoogte dwangsom	Dwangsom Per	Maximum	Begun-ting ter- mijn
Illegale bouw					
	Zonder vergunning: omvangrijk	Stilleggen: ja	Preven- tief: 100% bouw- kosten	--	Geen
	Zonder vergunning: geringere omvang	Stilleggen: ja	Preven- tief: 50% bouw- kosten	--	Geen
	Zonder vergunning: volledig gerealiseerd	Stilleggen: Nee	100% bouwkst	--	Maximaal 6 weken

Afwijking van vergunning						
		Constructief van aard m.b.t. gehele bouwwerk	Stilleggen: ja	100% bouw-kosten	--	Maximaal 6 weken
		Constructief van aard: onderdeel van de bouw	Stilleggen: ja	5% bouw-kosten van het onder-deel per dag	100% bouw-kosten van het onder-deel per dag	Maximaal 6 weken
		Niet-constructief van aard	Stilleggen: Ja: deel waar hand-having betrek-king op heeft	5% bouwkt van het onder-deel per dag	100% bouw-kosten van het onder-deel	Maximaal 6 weken
Bestaande bouw						
		Niet voldoen aan Bouwbesluit bestaande bouw (artikel 14 – 18 Woningwet): opmerking beschikking richten aan gebruiker EN eigenaar	Stilleggen: Nee	Eenma-lig: kos-ten her-stel met minimum van € 5.000,-	Idem als hoogte dwang-som	
Tijdelijke vergunning (17 WRO)						
		Illegaal gebruik: Beschikking richten op beëindiging en beëindigd houden	Stilleggen: nee	Bereke-ning per situatie: a.d.h.v. om-zet/tijdse enheid	10 keer dwangs-omhoog-te	Maximaal 6 weken

Tijdelijke bouwvergunning							
		Termijn overschreden: niet legaliseerbaar dan behandelen als situatie zonder vergunning					
Strijdig gebruik pand							
		"vliegende winkel" (eenmalige acties detailhandel)	Stilleggen: nee	Preventief eenmalig € 50.000,-		Eenmalig	Half uur
Strijdig gebruik							
		divers	Stilleggen: nee	Dwangsom relateren aan economisch gewin met € 15.000,-		Eenmalig	Maximaal 6 weken
		Spoedeisend of acuut gevaar 1. afwijkend gebruik 2. bouwen zonder vergunning Bij niet opvolgen: dwangsombesluit nemen of bestuursdwang toepassen	Stilleggen: ja Staken afwijkend gebruik				1. direct 2. direct
Illegaal gebruik van bebouwing en percelen o.b.v. oppervlakte in m ²							
		Tot 10 m ²		€ 1.000,-	week	€ 6.000,-	2 maanden
		Van 11 tot en met 50 m ²		€ 1.500,-	week	€ 9.000,-	2 maanden
		Van 51 tot en met 100 m ²		€ 2.500,-	week	€ 15.000,-	2 maanden
		Van 101 tot en met 500 m ²		€ 5.000,-	week	€ 30.000,-	2 maanden
		Van 501 tot en met 1.000 m ²		€ 8.000,-	week	€ 48.000,-	2 maanden
		Boven 1.000 m ²		€ 10.000,-	week	€ 60.000,-	2 maanden

6 REKENMODEL BEPALING DWANGSOMHOOGTE NIET PLAATSEN LUCHTWASSERS

6.1 Economisch voordeel niet plaatsen luchtwasser

Bij het opleggen van een dwangsom voor het niet plaatsen van een luchtwasser moet het economisch voordeel hiervan meegenomen worden bij de bepaling van de hoogte van de dwangsom. Dit economisch voordeel bestaat in ieder geval uit:

- de installatiekosten
- de kosten van de bedrijfsvoering (zuurverbruik, energieverbruik e.d.).

Met bijgevoegd rekenmodel (excel-bestand) kan de dwangsomhoogte op basis van deze twee componenten bepaald worden.

Er zijn een aantal gemeenten die **ook** het economisch voordeel van het aantal te veel gehouden dieren meeneemt in de berekening die ten grondslag ligt aan de hoogte van de dwangsom.

Reden om dit in het bestuursrecht niet te doen zijn:

1. De gemeente heeft als taak de overtredingen van voorschriften te beëindigen en niet als taak de ondernemer te straffen. Het straffen van de ondernemer is een taak van de politie. Bij de berekening van het economisch voordeel t.b.v. een strafrechtelijke veroordeling moet het economisch voordeel van het houden van te veel dieren wel meegenomen worden.
2. De berekening van het economisch voordeel van het houden van te veel dieren kan veel discussie opleveren met de inrichthouder (wat is het voordeel per dier, dit is erg afhankelijk van onder andere de markt). Hierdoor is ook het risico dat een dwangsom door de Raad van State vernietigd wordt groter. Bij vernietiging van de dwangsom kun je weer opnieuw beginnen. Je kunt er beter voor kiezen de dwangsom iets lager te stellen maar wel met een grotere kans om overeind te blijven bij de Raad van State.